

Projekt:	Zintegrowany Program Uczelni – jakość dla rozwoju!
Program operacyjny:	Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
Działanie:	3.5. Kompleksowe programy szkół wyższych

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH

WSPÓŁCZESNE KONFLIKTY ETNICZNE W FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Opis tematu:	1. Temat stanowi praktyczne wprowadzenie w problematykę przedmiotu. 2. Jego głównym celem jest zapoznanie studentów z podstawowymi informacjami na temat wojen we współczesnym świecie 3. Prowadzony jest w formie bezpośrednich zajęć z nauczycielem. 4. Dla tematu opracowano zestaw pytań kontrolnych oraz katalog pytań testowych (jednokrotnego wyboru), które stanowią podstawę do opracowania testu kontrolnego. 5. Warunkiem zaliczenia tematu przez studenta jest: • udokumentowanie samodzielnej pracy na platformie e-learningowej w celu wykonania zadań zleconych przez wykładowcę; • uzyskanie pozytywnej oceny z testu kontrolnego.		
Efekty uczenia się:	W wyniku realizacji zajęć student: a) zna: – podstawowe definicje dotyczące współczesnych konfliktów zbrojnych na terenie Federacji Rosyjskiej. b) potrafi: – przyczyny podłoża wybuchu oraz omówić konflikt Czeczeński a także konflikt Ingusko - Osetyjski c) posiada kompetencje w zakresie: – właściwego scharakteryzowania regionu, podłoża, przyczyny, rodzaju oraz stron biorących udział w wojnie lub konflikcie zbrojnym		
Zagadnienia szczegółowe:	1. Demografia w Rosji 2. Podłoże konfliktów etnicznych w Rosji 3. Wojny w Czeczenii 4. Konflikt Ingusko - Osetyjski		
Forma/metody zajęć:	Zajęcia praktyczne z bezpośrednim udziałem nauczyciela oraz zajęcia na platformie EL		
Miejsce realizacji:	Laboratorium/ Platforma EL		
Czas realizacji:	Zajęcia z udziałem nauczyciela:	1	
	Samodzielna praca na platformie:	1	
	Razem:	2	
Struktura merytoryczna i organizacja zajęć z	Lp.	Przebieg zajęć	Czas [min.]
			ZK ZEL

uwzględnieniem czasu przewidzianego na zajęcia programowe:	I.	CZĘŚĆ WSTĘPNA • czynności organizacyjne • zapoznanie z tematem i celami zajęć • zapoznanie z organizacją i przebiegiem zajęć • zapoznanie z zagadnieniami szczegółowymi • wprowadzenie w problematykę ćwiczeń	5	
	II.	CZĘŚĆ ZASADNICZA [Zagadnienia merytoryczne i sposób ich realizacji]	35	40
	2.1.	Demografia w Rosji	9	10
	2.2.	Podłoże konfliktów etnicznych w Rosji	8	10
	2.3.	Wojny w Czeczenii	8	10
	2.4.	Konflikt Ingusko Osetyjski	10	10
	III.	CZĘŚĆ KOŃCOWA • odpowiedzi na pytania studentów • przedstawienie zadań do samodzielnej nauki i omówienie sposobu ich realizacji • zapoznanie z wykazem zalecanej literatury	5	
	RAZEM:		45	45
	ŁĄCZNIE:		90	
	Uwaga: ZK – część zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela, ZEL – część zajęć przewidzianych do realizacji przez studenta samodzielnie w ramach godzin programowych			
Samodzielna praca studenta na platformie e-learningowej:	1.	Zapoznać się z podłożem etnicznym konfliktów zbrojnych na terenie Rosji	10	
	2.	Dokonać szerokiej analizy wojen w Czeczenii pod kątem podłoża konfliktu, czasu, a także sytuacji obecnej w regionie	10	
	3.	Zapoznać się z przyczynami wybuchu konfliktu Ingusko – Osetyjskiego oraz konsekwencjami dla regionu po jego zakończeniu	15	
	4.	Wyselekcjonować główne przyczyny niżu demograficznego w Rosji	10	
	RAZEM:		45	
Zalecana literatura:		Sykuna S., Zajadło J. (red.), Bezpieczeństwo międzynarodowe, Szanse i zagrożenia, Gdańsk 2009. • Brylew M., Irak 2003 – 2005. Stabilizacja sytuacji społeczno-politycznej i tranzycja władzy, Toruń 2011.		

	• Brylew M., Liban. Religia - Wojna - Polityka, Toruń 2016. • Ciechanowski G., Sielski J. (red.), Konflikty współczesnego świata, Toruń 2006. • Kubiak K., Współczesne wojny, konflikty zbrojne i punkty zapalne na świecie, Warszawa 2007. • Kuźniar R., Balcerowicz B., Bińczyk – Missala A., P. Grzebyk, M. Madej Bezpieczeństwo międzynarodowe, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012. • Łoś R., Reginia-Zacharski J., Współczesne konflikty zbrojne, Warszawa 2010. • Reginia-Zacharski J., Wojna w świecie współczesnym. Uczestnicy. Cele. Modele. Teorie, Łódź 2014. Zięba R. (red.), Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.
--	--

MERYTORYCZNY ZAKRES TREŚCI ZAJĘĆ/STRESZCZENIE

WPROWADZENIE

Rozpad dawnego status quo był otwarciem przysłowiowej puszki Pandory, szczególnie w odniesieniu do Europy Środkowej i Wschodniej. U schyłku XX w. ujawniły się ze zdwojoną siłą etnonacjonalizmy, konflikty religijne i gospodarcze. Do tego doszły problemy masowej emigracji do Europy przedstawicieli innych części świata i wędrowni ludów europejskich¹.

Federacja Rosyjska jest największym pod względem terytorialnym państwem świata o powierzchni 17 mln km². Zajmuje ósme miejsce na świecie pod względem liczby ludności po Chinach (1335 mln osób), Indiach (1210 mln), USA (309 mln), Indonezji (238 mln), Brazylii (191 mln), Pakistanie (165 mln) i Bangladeszu (147 mln). Zamieszkuje ten teren ludność zróżnicowana pod względem etnicznym, kulturowym, religijnym oraz społecznym. Należy podkreślić, że rozmieszczenie ludności jest nierównomierne – najwięcej zamieszkuje europejską część Rosji. Ludność koncentruje się głównie w miastach oraz aglomeracjach miejskich – 105 313 773 (2010 r.), natomiast na wsi – 37 542 763. Taki stan rzeczy można tłumaczyć procesami industrializacji i urbanizacją, zachodzącymi w XX w., a także migracją ekonomiczną nie tylko wewnątrzpaństwową, ale także z byłych republik ZSRR. Rosyjska wieś wyludnia się, co niewątpliwie przynosi konsekwencje nie tylko w wymiarze społecznym, lecz także ekonomicznym, kulturowym oraz innym.

DANE DEMOGRAFICZNE FEDERACJI ROSYJSKIEJ

W Rosji mieszka ponad 190 narodów i grup etnicznych (grupy rdzenne, tubylcze). Według ostatniego powszechnego spisu ludności przeprowadzonego w Rosji w 2010 r. liczba ludności ogółem wynosi 142 856 536 osób, wśród tej liczby 137 227 107 osób wskazało na swoją przynależność narodową/etniczną, czyli 96,06%. W Federacji Rosyjskiej jest 7 narodowości z liczbą ludności ponad milion: Rosjanie, Tatarzy, Ukraińcy, Baszkirzy, Czuwasze, Czeczeńcy

oraz Ormianie. Rosjanie stanowią 80,9%, czyli 111 mln z 137,2 mln osób, które określiły swoją tożsamość narodową/etniczną (od liczby osób deklarujących swoją przynależność narodową) ; pozostali stanowią 19,1%, czyli 26,2 mln; liczba osób, które nie zadeklarowały przynależności do żadnej narodowości stanowi 5,6 mln, czyli 3,9% liczby 142,9 mln ogółu mieszkańców kraju . Tatarzy stanowią 5 310 649 osób (3,87% liczby osób, które zadeklarowały swoją narodową/etniczną przynależność); Ukraińcy – 1 927 988 osób (1,41% liczby osób, które zadeklarowały swoją narodową/etniczną przynależność); Baszkirzy – 1 584 554 (1,15% liczby osób, które zadeklarowały swoją narodową/etniczną przynależność); Czuwasje – 1 435 872 (1,05% liczby osób, swoją narodową/etniczną przynależność); Czeczeńcy – 1 431 360 (1,04% liczby osób, które zadeklarowały swoją narodową/etniczną przynależność); Ormianie – 1 182 388 (0,86% liczby osób, które zadeklarowały swoją narodową/etniczną przynależność).

Skład etniczny migracji w Rosji w ostatnich latach ulega zmianie – wzrasta odsetek ludności słowiańskiej, natomiast osób z Azji Centralnej zmniejsza się. Najwięcej osób migruje z Północy oraz Dalekiego Wschodu, z niektórych regionów Syberii oraz Zawołża: republik Komi oraz Mari El, obwodów Murmańskiego, Orenburskiego, Irkuckiego, Zabajkalskiego, Amurskiego, Magadańskiego, Sachalińskiego, ponadto Żydowskiego Okręgu Autonomicznego, Chabarowskiego oraz Kraju Kamczackiego. Migranci kierują się np. do Krasnodaru, Biełgrodu, Woronieża oraz do dużych miast takich jak Moskwa oraz Sankt Petersburg . Jak zostało wspomniane wyżej w tekście liczba ludności Rosji się zwiększa od 2010 r., w tym ze względu na przyrost naturalny – od 2013 r. W latach 2010-2015 liczba ludności zwiększyła się o 4,4 mln osób. Zwiększenie ludności słowiańskiej w tym okresie można szacować na ok. 2,5 mln, zwiększenie ludności pozostałych narodów Rosji (włącznie z krymskimi Tatarami) wynosi 0,75 mln, saldo dodatnie migracji spoza Rosji, generalnie z krajów obszaru WNP, wyniosło ponad milion osób

Tabela 1. Przyrost ludności w Federacji Rosyjskiej według danych powszechnego spisu ludności z 2002 r. oraz 2010 r.

Lp.	Narodowość	Liczba ludności w 2002 r.	% od ogólnej liczby ludności FR	% od liczby osób deklarujących swoją przynależność etniczną	Liczba ludności w 2010 r.	% od ogólnej liczby ludności FR	% od liczby osób deklarujących swoją przynależność etniczną	Przyrost (ubytek) ludności 2002-2010	Przyrost (ubytek) w % 2002-2010
1	Rosjanie	115 889 107	79,83%	80,64%	111 016 896	77,71%	80,90%	-4 872 211	-4,20%
2	Tatarzy	5 554 601	3,83%	3,87%	5 310 649	3,72%	3,87%	-243 952	-4,39%
3	Ukraińcy	2 942 961	2,03%	2,05%	1 927 988	1,35%	1,41%	-1 014 973	-34,49%
4	Baszkirzy	1 673 389	1,15%	1,16%	1 584 554	1,11%	1,16%	-88 835	-5,31%
5	Czuwasze	1 637 094	1,13%	1,14%	1 435 872	1,01%	1,05%	-201 222	-12,29%
6	Czeczeńcy	1 360 253	0,94%	0,95%	1 431 360	1,00%	1,04%	71 107	5,23%
7	Ormianie	1 130 491	0,78%	0,79%	1 182 388	0,83%	0,86%	51 897	4,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych powszechnych spisów ludności w Rosji w latach 2002 r. oraz 2010 r.

ŹRÓDŁA KONFLIKTÓW ETNICZNYCH W FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Siedziba:
Nowatel Sp. z o.o.
ul. Chyłońska 10
84-230 Rumia

Kontakt
tel.: +48 58 741 22 99
fax: +48 58 741 22 98
mail: biuro@nowatel.com

KRS: 0000167362
NIP: 593-240-70-62
www.nowatel.com

Różnorodne tereny etniczne we współczesnej Rosji dotychczas nie przekształciły się w jednolitą wspólnotę narodową, dlatego w czasie występowania kryzysów politycznych cały czas ujawnia się bolesna niespójność elementów terytorialno-politycznego ciała państwa. Konfrontacja głów „podmiotów Federacji” – Czeczenii i Inguszetii, Dagestanu i Stawropolu, Północnej Osetii i Inguszetii – odzwierciedla, zdaniem rosyjskiego politologa Emila Paina, nie epizodyczny lecz systemowy, permanentny konflikt w kraju, który znajduje się w fazie przejściowej pomiędzy imperium a państwem narodowym. Dodatkowym czynnikiem, który prowadzi do zaostrzenia etnicznych oraz religijnych konfliktów, są procesy migracyjne, o czym już zostało powiedziane w tekście. Czynnikiem ten jest bardziej współczesny, globalny, niż historyczny, przejawia się w wielu państwach świata, lecz ma odmienny przebieg specyficzny dla danego państwa. Poczynając od 1990 r. po dzień dzisiejszy formy konfliktów w Rosji się zmieniały, natomiast ich istota (podłoże) pozostawała bez zmian. Istota konfliktów tkwi w niezakończonym procesie narodowej konsolidacji Rosji.

W przeddzień rozpadu ZSRR oraz w czasach postsowieckich w Rosji symbole etniczne i etnonarodowe deklaracje najczęściej stawały się podstawą konsolidacji stron dużych konfliktów zbrojnych. Na początku XXI w. wyraźnie zarysowały się także inne podstawy zjednoczenia skonfliktowanych stron, przede wszystkim chodzi o symbole religijne. W niektórych republikach Północnego Kaukazu, w szczególności w Dagestanie, pod koniec lat 90. – na początku lat 2000, rozgorzała zbrojna walka pomiędzy zwolennikami tradycyjnego nurtu islamu a nowego – salafizmu. Konflikty na tle religijnym zaczęły dominować nad etnicznymi. W latach 90. konflikty etniczne były źródłem masowych przymusowych migracji.

W pierwszej połowie lat 2000 uwagę społeczeństwa i władz zaczęły przykuwać starcia między migrantami, którzy przybyli na teren Rosji w różnych latach i ze względu na różne przyczyny, a ludnością miejscową. Większą część konfliktów etnicznych w Rosji w latach 90. można określić jako konflikty „pionowe” czyli konflikty o uzyskanie suwerenności, dlatego że były kierowane oddolnie – „od dołu” (ze strony liderów ruchów narodowych) do „góry” – do władz. Żądania ruchów narodowych sprowadzały się ówczesnie do zmiany statusu terenu zamieszkania – od całkowitej niezależności po podniesienie poziomu autonomii republiki. Wszystkie konflikty „pionowe”, konflikty o suwerenność, na swój sposób odzwierciedlały proces dezintegracji Związku Radzieckiego. Jednym z pierwszych przejawów tego procesu był konflikt

w Górskim Karabachu w 1988 r. Zapoczątkował on szereg długofalowych konfliktów zbrojnych (karabachski, abchaski, tadżycki, południowo-osetyński, osetyńsko-inguski, naddniestrzański oraz czeczeński), w których brała udział regularna armia, była wykorzystana ciężka amunicja. Mówimy o takich konfliktach jako o wojnie. Wszystkie te konflikty skutkowały pojawieniem się w Rosji w połowie lat 90. przymusowych przesiedleńców i uchodźców. Z 1612,4 tys. przymusowych migrantów zarejestrowanych w Rosji od 1992 r. po 2001 r., 2/3 przybyło do 1995 r. Sprzyjał temu procesowi szereg subiektywnych i obiektywnych czynników. Przede wszystkim konflikty zbrojne na obszarze postradzieckim.

W procesie upadku ZSRR zaostrzyły się tendencje separatystyczne także wewnątrz Rosji. Pod koniec 1991 r. wszystkie republiki uchwaliły deklaracje o suwerenności. Im bardziej stanowcze były roszczenia ruchów narodowych, tym bardziej twarda była reakcja władz federalnych. Konflikty o suwerenność w Rosji znacząco wpłynęły na wewnętrzną przymusową migrację. Z 242,4 tys. wewnętrznych przymusowych migrantów w Rosji, związanych z międzyregionalnym przemieszczeniem ludności, 67,7% było zarejestrowanych w pierwszej połowie lat 90. Byli to tylko migranci zarejestrowani jako uchodźcy lub przymusowi przesiedleńcy. Natomiast większość przymusowych migrantów nie posiadała takiego statusu. W procesie konfliktu osetyńsko-inguskiego (1992) praktycznie cała ludność Północnej Osetii – Alanii i mniej liczna ludność Inguszetii na wiele lat zostawiła swoje domy, a proces ich powrotu jeszcze się nie skończył. Republikę Czeczeńską w trakcie konfliktu opuściło 250 tys. osób, przeważnie Rosjan, natomiast podczas drugiego konfliktu zbrojnego (1999-2000) w liczbie przymusowych migrantów dominowali Czeczeńcy.

Przymusowi migranci ze stref konfliktu (wewnątrz Rosji oraz zagranicznych) stali się źródłem lub też powodem powstania nowych konfliktów w latach 2000. W tym czasie zmalała intensywność ruchów narodowych grup etnicznych, natomiast rozpoczął się wzmożony wzrost ruchów nacjonalistycznych organizowanych w imieniu „narodu rosyjskiego”. W latach 90. do grupy rosyjskich nacjonalistów należało zaledwie kilkadziesiąt osób, natomiast w roku 2001 według oficjalnych danych ta liczba wzrosła do ponad 10 tys., w 2004 r. – do 33 tys. Badacze tematu wskazują na znacznie większą liczbę członków ultraradykalnych organizacji nacjonalistycznych. Według danych „Левада-центр” (centrum analityczne Lewada) ideę „Rosja dla Rosjan” w październiku 2013 r. poparło 66% respondentów, natomiast 19% zaprezentowało

brak poparcia dla tej idei. W sierpniu 2015 r. było 51% zwolenników danej idei, 25% – wystąpiło przeciwko. W 2013 r. ideę „Rosja dla Rosjan” najbardziej aktywnie popierała młodzież w wieku od 18 do 24 lat, natomiast w 2015 r. – obywatele Rosji w wieku od 40 do 54 lat. Według danych centrum analitycznego w 2015 r., w porównaniu z rokiem 2013 r., można zauważyć spadek etnofobii w państwie. W październiku 2013 r. 81% respondentów uważało, iż należy ograniczyć pobyt innych grup etnicznych w Rosji, natomiast 10% było przeciwnego zdania. W 2015 r. 65% opowiedziało się za ograniczeniem pobytu innych grup etnicznych, a 25% uważało, iż nie należy ograniczać pobytu. Początkowo liderzy rosyjskiego nacjonalizmu swoje pretensje kierowali nie do władz lecz do mniejszości narodowych (etnicznych), które miały uznać wyjątkowe prawa większości jaką stanowi naród rosyjski (русские).

W związku z tym w latach 2000 zmienił się charakter konfliktów etnicznych z „pionowych” na „poziome”. Konflikty „poziome” polegają na „zderzeniu” pomiędzy przedstawicielami mniejszości etnicznej z większością, ludności tubylczej z przybyszami, pomiędzy grupami migrantów. Konflikty „poziome”, poczynając od lat 2000, odnotowano we wszystkich podmiotach FR. W szczególności występują w krajach oraz obwodach gdzie dominują Rosjanie (русские). Według danych analitycznego centrum „Sowa”, co roku w ponad 40 regionach Rosji są odnotowywane ataki na przedstawicieli mniejszości narodowych (etnicznych) motywowane etnicznymi bądź rasistowskimi uprzedzeniami. We wrześniu 2016 r. ofiarami ultrapravicowców padło ok. 8 osób w Moskwie, Sankt Petersburgu, obwodzie Omskim oraz Kraju Krasnodarskim. Od początku 2016 r. w wyniku przemocy na tle rasistowskim zginęły 4 osoby, 43 zostały zranione i pobite, 3 osobom grożono zabójstwem. Napady na tle rasistowskim zarejestrowano w 11 regionach Rosji.

Źródło : Helena Giebień, Konflikty etniczne we współczesnej Rosji. Zarys problemu
cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/Wschodnioznawstwo-2016-41-58 dostępstyczeń 2020 r.

WOJNY W CZECHENII

I WOJNA W CZECHENII

Konflikt zbrojny pomiędzy separatystami czeczeńskimi usiłującymi utworzyć niepodległe państwo czeczeńskie i rosyjskimi wojskami federalnymi, datowany na okres

od 11 grudnia 1994 roku do 31 sierpnia 1996 roku. Konflikt objął swym zasięgiem głównie Czeczenię, w niewielkim stopniu: kraj stawropolski, Osetię Północną, Inguszetię i Dagestan. Po stronie rosyjskiej uczestniczyli członkowie antydudajewowskiej opozycji czeczeńskiej, walczący o pozostanie Republiki Czeczeńskiej w ramach Federacji Rosyjskiej. Po stronie separatystów walczyli islamiści oraz instruktorzy wojskowi z krajów muzułmańskich, zwłaszcza arabskich, a także nacjonaści ukraińscy z UNA-UNSO. Z czasem wojna o niepodległość Czeczenii zaczęła przybierać formę ponadetnicznej rebelii islamskiej przeciwko Federacji Rosyjskiej. I wojnie czeczeńskiej towarzyszyły liczne pomniejsze konflikty pomiędzy poszczególnymi klanami czeczeńskimi i sąsiednimi grupami etnicznymi, m.in. Inguszami, Osetyjczykami i rosyjskimi Kozakami.

Wojnę zakończył rozejm w Chasawjurcie, na mocy którego Republika Czeczenii pozostawała formalnie częścią Federacji Rosyjskiej, w praktyce zaś funkcjonowała jako niezależne terytorium. Wojska rosyjskie mogły na mocy rozejmu nadal stacjonować w republice, jednak dowództwo rosyjskie postanowiło je po zawarciu rozejmu w pełni wycofać. Kwestia politycznego statusu Republiki Czeczenii została odłożona na 5 lat.

II WOJNA W CZECZENII

Konflikt zbrojny prowadzony od 11 października 1999 do 15 kwietnia 2009 roku między Federacją Rosyjską a separatystami czeczeńskimi. Wojna składała się z dwóch faz: pierwszej trwającej od października 1999 do kwietnia 2000, mającej charakter wojny regularnej, oraz drugiej trwającej od kwietnia 2000 do kwietnia 2009 r. mającej znamiona walki partyzanckiej.

Separatyści czeczeńscy od 2007 roku zabiegali o utworzenie muzułmańskiego, ponadetnicznego państwa wyznaniowego, mającego obejmować niemal całe terytorium Kaukazu Północnego. Samozwańczy Emirat Kaukaski został uznany za organizację terrorystyczną nie tylko przez Rosję, ale również przez ONZ, Unię Europejską i USA. Wojna została zakończona pełną reintegracją Republiki Czeczeńskiej z Federacją Rosyjską. Pomimo zakończenia wojny w 2009 roku, na Kaukazie Północnym nadal dochodzi do sporadycznych incydentów zbrojnych.

Konflikt rosyjsko-czeczeński

Konflikt w Czeczeni, która od wieków stawiała zaciekły opór obcej dominacji.

W ciągu siedmiu tysięcy lat historii, Czeczeni, odrębna muzułmańska społeczność z własnym językiem i kulturą, przeżyli wiele napaści i okresów obcej okupacji. W ciągu ostatnich dwustu lat największe niebezpieczeństwo dla Czeczeni stanowi jej północny sąsiad - Rosja. Po raz pierwszy Rosjanie zaatakowali Czeczenię na początku XVIII wieku za panowania cara Piotra Wielkiego. Po długich, zaciekle walkach i krwawych prześladowaniach, w latach 70. XIX wieku Czeczenia została włączona do Rosji. Dopiero sto lat później, po upadku Związku Radzieckiego w 1991 roku, Czeczeni zdołali się wyzwolić się spod rosyjskiego panowania i ogłosili niepodległość.

Ale konflikt rosyjsko- czeczeński trwa nadal, nieprzerwanie już od 13 lat. I od początku można porównać go do III zasady dynamiki Newtona, gdzie akcja wywołuje reakcję. Wszystkie ataki czeczeńskich bojówkarzy tłumione są przez wojsko rosyjskie, a działania władz Rosji wywołują ataki ze strony Czeczenów. Niepodległość Czeczeni nie trwała jednak długo. Już w grudniu 1994 roku prezydent Jelcyn wysłał do zbuntowanej republiki armię. Wojsko miało stłumić siłą ruch niepodległościowy. Rosyjski rząd popełnił jednak błąd licząc na to, że Czeczeni poddadzą się po krótkich walkach. Wojna była długa i krwawa, trwała 20 miesięcy i pochłonęła 100 tysięcy ofiar. Konflikt zakończył się dopiero w 1996 roku. Traktat pokojowy z Jelcynem podpisał nowy prezydent Czeczenii, generał Asłan Maschadow

W grudniu tego samego roku od republiki odłączyła się Inguszetia, a sama Czeczenia nie podpisała umowy o ponownym stowarzyszeniu z Rosją. W roku 1994 rozpoczęła się pierwsza z wojen między republiką a federacją rosyjską. Rosjanie wkroczyli wówczas do Groznego pod pretekstem pomocy ugrupowaniom prorosyjskim.

Wojsko miało stłumić siłą ruch niepodległościowy. Rosyjski rząd popełnił jednak błąd licząc na to, że Czeczeni poddadzą się po krótkich walkach. Wojna była długa i krwawa, trwała 20 miesięcy i pochłonęła 100 tysięcy ofiar. Był to początek fali terroryzmu. Pierwszym znanym aktem był atak Szamila Basajewa- przywódcy bojówkarzy czeczeńskich - na szpital w Budionowsku, gdzie jako zakładników wzięto pacjentów. Nieudana próba odbicia porwanych doprowadziła do rozpoczęcia negocjacji z Czeczenami.

Konflikt zakończył się dopiero w 1996 roku. Traktat pokojowy z Jelcynem podpisał nowy prezydent Czeczenii, generał Asłan Maschadow. Zawierał on ustalenia dotyczące takich spraw jak

zawieszenie broni, przekazanie jeńców wojennych, wybory władz w Czeczeni. Pominięto jednak kwestię najbardziej istotną ? niepodległość republiki.

W 1999 r. oddziały Basajewa zajęły ponownie kilka wiosek, przy granicy czeczeńskiej. Rosja ponownie zaatakowała pod pretekstem zapobiegania atakom terroryzmu. Był to początek drugiej wojny czeczeńskiej. Zacięte walki między partyzantami czeczeńskimi a wojskami Rosji trwały nieprzerwanie do 2002 roku, kiedy to miał miejsce kolejny akt terroru. W październiku grupa Czeczenów- samobójców zajęła moskiewski teatr na Dubrowce. Zakładnikami stali się widzowie spektaklu. Przetrzymywani byli przez trzy doby. Władze rosyjskie zdecydowały się na szturm na teatr. Oddziały antyterrorystyczne użyły wówczas gazu bojowego, który zabił, co prawda czeczeńskich bojowników, ale pozbawił także życia około 130 zakładników. Tragedia ta doprowadziła do wzmożonych rozmów na temat zakończenia wojny. Pojawiły się pewne ustalenia na temat zakończenia konfliktu, jednak nie było większych szans, by weszły one w życie. Rosyjskie wojska stacjonujące w Czeczeni przeprowadzały coraz częstsze i bardziej krwawe niż dotychczas ataki na partyzantów, a wśród opinii publicznej pojawiły się głosy o nagminnym łamaniu praw człowieka przez Rosjan.

Zachód ostro potępiał działania władz rosyjskich i ich stosunek do Czeczenów. Zmieniło się to po tragedii, jaka miała miejsce w tym roku, w Biesłanie mieście położonym w Północnej Osetii. Czeczeni zajęli tam szkołę, a wszystko to miało miejsce w czasie rozpoczęcia roku szkolnego od 1. do 3. września. Pierwszy raz jako zakładników wzięto niewinne dzieci, ich rodziców i nauczycieli.

Podobnie jak w czasie ataku na teatr, terroryści ubrani byli na czarno i przepasani pasami z ładunkami wybuchowymi. Nie są nam bliżej znane powody tego ataku.

Według źródeł mieli zażądać zwolnienia z więzień wszystkich skazanych za terroryzm, zaś agencja ITAR-TASS podała, że przekazali notę z żądaniem wycofania wojsk rosyjskich z Czeczenii. Zakładnicy byli przetrzymywani 2 dni bez jedzenia i picia, w dusznej sali gimnastycznej. Nie wiemy także dokładnie, dlaczego doszło do szturm ze strony wojska rosyjskiego. Według niektórych źródeł na sali spadła przypadkiem bomba przyczepiona do kosza do gry. Wybuch wywołał panikę wśród zgromadzonych wokół szkoły i atak na terrorystów. Przestraszeni uczniowie zaczęli uciekać, a to spowodowało strzelaninę w stronę dzieci. Na

korytarzach dobijane były postrzelone wcześniej osoby. Wiadome jednak jest, że w czasie szturmu zginęło około 340 osób. Był to dotychczas największy i najkrwawszy atak czeczeńskich bojówkarzy.

Po tragedii w Biesłanie władze rosyjskie zaproponowały nagrodę za głowy przywódców ataku. Odpowiedź była natychmiastowa- w Internecie pojawiła się informacja o dwudziestu milionach dolarów, jakie oferują Czeczeni za głowę zbrodniarza wojennego Władimira Putina. To jeden z łagodniejszych przykładów takiego odwetu.

Pozostałe są dużo bardziej przerażające. Po każdym ataku ze strony czeczeńskich radykałów nasilają się interwencje ze strony Kremla. Są to przede wszystkim nasilające się ataki na Czeczenów w samej republice, gdzie stacjonują wojska rosyjskie. Zdarzenie takie mają miejsce zwłaszcza po większych akcjach zorganizowanych, wymierzonych przeciwko Rosji i polityce Kremla. Nie mniej jednak nawet na co dzień rosyjskie wojska dopuszczają się niehumanitarnych działań, łamiąc tym samym prawa człowieka. A akcja wywołuje reakcję. Naród czeczeński buntuje się i atakuje. Jest to błędne koło, które zdaje się nie mieć końca.

Nie pomaga nawet fakt, że prezydent podległej republiki jest politykiem prorosyjskim. Nie pomagały dotychczasowe apele władz innych krajów.

Tak więc można się spodziewać, że będzie to kolejne z wielu okrutnych działań mających miejsce w czasie tych 10 lat wojny. Nie pierwsze i zapewne nie ostatnie. Ale Czeczenia to nie tylko bojówkarze walczący o niepodległość republiki. To także zwykli cywile, którzy cierpią za działania innych. Nie mogą oni zrozumieć, dlaczego Zachód tak nagle odwraca się od ich problemów. Ale w czasie podobnych zamachów giną także niewinni Rosjanie. A jak wiemy, narody Europy Wschodniej bywają bardzo mściwe. Tak więc, co by się nie działo, akcja wywoła reakcję.

Jedyną możliwością pokojowego rozwiązania wydaje się być uznanie niepodległości niewielkiej republiki. Ale na taki układ Rosja prawdopodobnie nie pójdzie. Dalej zapewne będzie walczyć z terrorystami. Nieważne, jak brutalna będzie ta walka. Nie ma więc możliwości rozwiązania. ;Wcześniej czy później Rosja pewnie będzie musiała wybrać między swoją nową demokracją a swoim imperializmem w swoim stylu. Jeżeli postawi na tradycyjną dla Rosji sprzed

wieków walkę, okrutna wojna nie ma szans na koniec. Decyzja należy do prezydenta rosyjskiego i do całego społeczeństwa.

4 KONFLIKT INGUSKO – OSETYJSKI

Konflikt ingusko-osetyjski to najpoważniejszy konflikt etniczny na terenie Kaukazu Północnego. Jego narastanie notuje się od końca lat 80-tych. Dochodziło do aktów przemocy, porwań i gwałtów, których ofiarami byli głównie Ingusze. W październiku i listopadzie 1992 roku doszło do regularnej wojny między Inguszami a Osetyjczykami wspieranymi przez rosyjskie wojska wewnętrzne. W jej wyniku z newralgicznego rejonu Prigorodnego uciekło kilkadziesiąt tysięcy Inguszy. Ponadto kilkaset osób, głównie Inguszy, poniosło śmierć. Doszło do szeregu brutalnych aktów przemocy na osobach cywilnych, za którymi stały obie strony. Po kilku dniach wojna została zawieszona, lecz do dziś nie rozwiązano problemów będących źródłem nienawiści.

PRZYCZYNA KONFLIKTU

Winą za skłócenie sąsiadów należy obarczać w pierwszej kolejności władze radzieckie, które w latach 40-tych XX w. skazały kilka narodów kaukaskich na wygnanie. Czeczenów, Inguszy, Bałkarów i Karaczajów oskarżono o kolaborację z wojskami hitlerowskimi i stosując zasadę odpowiedzialności zbiorowej zesłano do Azji Centralnej. W związku ze „zniknięciem” narodu Stalin zlikwidował również Czeczeńsko-Inguską Republikę Autonomiczną. Po amnestii w 1957 roku większość Czeczenów i Inguszy powróciła do ojczyzny. Przywrócono również autonomię, lecz znaczne obszary Inguszetii wraz ze stolicą – Władykaukazem, przyłączono do sąsiedniej Osetii Północnej.

Ingusze powracający do swoich wsi zastali tam nowych mieszkańców – Osetyjczyków, którzy zajęli ich domy. Odrębność kulturowa, językowa i religijna powodowała napięcia. Ingusze to tradycyjni, często słabo wykształceni górale, mówiący językiem kaukaskim, podobnym do czeczeńskiego i wyznający islam sunicki. Osetyjczycy są natomiast kulturowo bliscy Rosjanom, wyznają prawosławie i mówią w języku z rodziny irańskiej. Przez kilkadziesiąt lat konflikt narastał, lecz w realiach ZSRR jego eskalacja nie była możliwa. Dopiero upadek imperium uwolnił skrywaną nienawiść. W momencie kiedy w Czeczenii narastały tendencje separatystyczne

Kreml, chcąc odseparować region, wydzielił Inguszetię tworząc najmniejszą republikę autonomiczną. Wzmacniało to nacjonalizm inguski, który potęgowało jeszcze ustawodawstwo federalne. Rehabilitacja skrzywdzonych w okresie stalinowskim narodów zakładała możliwość przywrócenia stanu terytorialnego sprzed represji. Dawało to argumenty, ale bez realnych narzędzi, do rewizji status quo. Ingusze postanowili wziąć sprawę we własne ręce.

SPRAWA ROSJI

Wraz z upadkiem ZSRR również Osetyjczyków dotknął podział. Południowa część regionu znalazła się w granicach Gruzji. Idea odłączenia od Tbilisi i połączenia z północnymi pobratymcami była i jest bardzo silna. Na tym tle doszło do wojny z Gruzją na początku lat 90-tych. Ostatecznie w wyniku niedawnej wojny rosyjsko-gruzińskiej Osetia Południowa de facto odłączyła się od Gruzji tworząc nieuznawane, z wyjątkami, państwo na arenie międzynarodowej. Osetyjczycy są jedyną siłą narodową, która wspiera na Kaukazie Północnym Rosjan i może liczyć na ich wzajemność. To też jedyna republika, nie licząc Adygei, gdzie Rosjanie stanowią poważny procent ludności. Dziś Osetia jest najspokojniejszą republiką Kaukazu Północnego. Jak podaje portal kavka-uzel.ru w całym 2013 roku było najmniej ofiar (3 osoby zabite) ogólnie - kaukaskiego konfliktu, podczas gdy w maleńkiej Inguszetii aż 94 (36 zabitych i 58 rannych). Zobacz pełną statystykę ofiar za 2013

OBECNA SYTUACJA

Dwadzieścia lat po zakończeniu wojny wciąż prowadzone są rozmowy między stronami, głównie z inspiracji Moskwy. Do dziś jednak nie doszło do powrotu wszystkich Inguszy. Część z nich mieszka w obozie dla uchodźców na terenie Inguszetii. Rozwiązanie tej kwestii jest trudne choćby z tego powodu, że część domów inguskich zajęli uchodźcy z Osetii Południowej, którzy uciekli w obliczu wojny z Gruzją. Istotną barierą na drodze do pojednania zwaśnionych sąsiadów stał się atak terrorystyczny na szkołę w Biesłanie (2004). Miasto znajduje się w pobliżu granicy z Inguszetią, a wśród zabitych zamachowców zidentyfikowano 9 Inguszy. Od dwudziestu lat między narodami pogłębia się brak zaufania, który ogranicza kontakty międzyludzkie. Obywatele poszczególnych republik starają się nie wkraczać na terytoria sąsiadów spodziewając się, często zasadnie, represji poprzez kontrole drogowe czy uniemożliwienie przejazdu. W związku

z narastającym problemem granicznym między Inguszetią a Czeczenią (dotychczas nie wytyczono granicy między republikami) oraz niewielkim autorytetem prezydenta Junus beka Jewkurowa możliwe jest natężenie konfliktu z Osetią i jego eskalacja włącznie z konfliktem zbrojnym.

<https://www.eastbook.eu/2014/02/03/serwis-olimpijski-konflikt-ingusko-osetyjski/>

SZCZEGÓŁOWY OPIS ZADAŃ DO WYKONANIA PRZEZ STUDENTÓW W RAMACH ĆWICZEŃ

1. Zapoznać się z podłożem etnicznym konfliktów zbrojnych na terenie Rosji.
2. Dokonać szerokiej analizy wojen w Czeczenii pod kątem podłoża konfliktu, czasu, a także sytuacji obecnej w regionie.
3. Zapoznać się z przyczynami wybuchu konfliktu Ingusko – Osetyjskiego oraz konsekwencjami dla regionu po jego zakończeniu.
4. Wyselekcjonować główne przyczyny niżu demograficznego w Rosji.